

Список використаних джерел

1. Гондюл І. Л. Бібліотечка вчителя : методи роботи над удосконаленням техніки читання у молодших школярів. *Бібліотечка вчителя початкової школи*. 2000. № 12. С. 19–20.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Гудзик І. П. Розвиток навички читання. Методичні рекомендації. Київ: Освіта, 1993. 32 с.
4. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://bit.ly/3TYa5OF>
5. Жиганова О. Навчання правильного, свідомого, виразного читання. *Початкова освіта*. 2004. № 4. С. 7–9.
6. Іванова Л. Система вправ з удосконалення техніки читання. *Початкова освіта*. 2005. № 18. С. 1–4.
7. Савченко О. Я. Навчання і виховання учнів 2 класу. К.: *Початкова школа*, 2003. С. 199–252.
8. Курпіта В .І. Ефективні методи і прийоми удосконалення навички читання. *Початкове навчання та виховання*. 2005. № 29–30.
9. Пальченко І. Г. Про вдосконалення техніки читання. *Початкова школа*. 1989. №11. С.13–17.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ПИТАНЬ ЗМІНИ КЛІМАТУ

Галина Серова, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Інститут педагогіки НАПН України

ORGANIZATION OF PRODUCTIVE ACTIVITIES OF STUDENTS ON CLIMATE CHANGE ISSUES

Galyna Sierova, Candidate of Pedagogy (Ph. d.), Senior Research Officer of Institute of Pedagogy
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Анотація. У статті розкриваються особливості організації продуктивної діяльності учнів початкових класів з питань зміни клімату. Представлено навчально–методичні матеріали для учнів 1-4 класів, які дозволяють сформуванню в учнів відповідні елементи ключової компетентності.

Ключові слова: продуктивна діяльність, зміна клімату, екологічна компетентність, онлайн посібник.

Abstract. The article reveals the peculiarities of the organization of productive activities of elementary school students on climate change issues. Teaching and methodical materials for students of grades 1-4 are presented, which allow students to form the relevant elements of key competence.

Key words: productive activity, climate change, environmental competence, online guide.

Збереження довкілля і забезпечення миру – надважливі чинники загальної безпеки і виживання людства в сучасних умовах ескалації геополітичних, соціально-економічних та екологічних проблем. Міжнародне співтовариство визначило п'ять глобальних загроз 2023 року, серед яких – зміни клімату. Сучасна ситуація вимагає, щоб кліматична освіта стала важливою складовою змісту навчання і виховання учнів.

Модернізація змісту базової освіти і методології навчання у межах Нової української школи на засадах компетентнісного підходу триває з 2018 року [4]. Це обумовлює запровадження загальноосвітніми закладами нових освітніх моделей, технологій і методик. Продуктивне навчання як сучасна педагогічна технологія «відбиває принципову ідею

активної, самостійної навчальної діяльності учня» [2, с. 28], що сприяє розвитку здібностей і життєвих компетентностей учнів.

Згідно Державного стандарту початкової освіти у переліку ключових компетентностей учнів, які формуються засобами усіх освітніх галузей визначена, зокрема, екологічна компетентність, «що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства» [1].

Інтеграція елементів кліматичної освіти у зміст різних предметів початкової школи актуалізує проблему організації продуктивної діяльності учнів з опанування основами знань про сталий розвиток і зміни клімату. Зокрема впровадження ефективних для учнів 1-4 класу таких видів діяльності, як навчальні ігри, екскурсії, експерименти, моделювання життєвих ситуацій, групові проєкти тощо.

Вищезазначені підходи стали основою створених за сприяння посольства Фінляндії в Україні навчально-методичних матеріалів для проведення занять з учнями початкових класів на тему «Зміни клімату і сталий розвиток» (автори О. Пометун, Г. Сєрова, О. Гончарова). Матеріали подані у вигляді он-лайн посібника і містять методичні рекомендації для вчителя та дидактичні матеріали для учнів 1–4 класів. Матеріали розміщені у вільному доступі на інтернет ресурсі [4]. Вони можуть використовуватись як повністю в онлайн навчанні, так і в оф-лайн варіанті організації освітнього процесу з використанням ІТ технологій.

Методичні рекомендації містять вказівки, необхідні для ефективно організації пізнавальної діяльності учнів: план заняття, детальний опис проведення заняття, пізнавальні завдання з різних предметів інтегрованого змісту, довідкову інформацію за темою заняття. До кожного заняття додаються дидактичні матеріали для учнів: презентації, відео, ігри, роздавальні матеріали, які забезпечують можливість проведення самостійних дослідів і планування власних дій щодо ощадливого споживання природних ресурсів. Відео розміщені на Youtube і діти можуть їх завантажувати самостійно на власних пристроях переходячи за qr кодом і виконуючи завдання онлайн.

Запропоновані методичні матеріали забезпечують організацію продуктивної діяльності учнів з питань зміни клімату як на окремих заняттях, так і на уроках з математики, читання, мови, «Я досліджую світ» через виконання учнями спеціальних пізнавальних завдань, які дозволяють сформулювати в учнів відповідні елементи ключової компетентності.

Відеоматеріали та комп'ютерні презентації для демонстрації під час заняття супроводжуються виконанням відповідних завдань і обговореннями. Від класу до класу діяльність учнів ускладнюється. Наприклад на занятті у 1-му класі використовується інфографіка «Зробимо Землю щасливою», під час опрацювання якої учнів мають визначити, яка діяльність людини корисна/некорисна для планети і позначити це стрілками. Вже у 4-му класі учням пропонується кілька завдань на основі інфографіки «Які дії пом'якшують зміни клімату і чому»: 1) самостійно (до демонстрації візуального джерела) визначити, які дії окремої людини пом'якшують зміни клімату 2) порівняти визначені дії із зображеними на інфографіці, 3) пояснити сутність і спосіб виконання кожної дії 4) обговорити, чого кожен/кожна з учнів дотримується у своєму житті і чого хотів/ла б наслідувати і чому.

Пропоновані предметні завдання включають: опис завдання і рекомендації для вчителя з його виконання; матеріали для учнів (тексти, відео, фото, малюнки, схеми, інфографіку). Наведемо кілька прикладів завдань для різних предметів.

«Я досліджую світ», 2 клас.

Тема місяця «Я – дослідник».

Завдання. Дослід з вирощування рослин.

Обладнання

Паперова упаковка від яєць, ґрунт, насіння рослин

Виконання вправи-дослід

Запропонуйте учням провести дослід за такою схемою: взяти кілька лотків від яєць, насипати у комірки ґрунт, полити водою, кожний лоток загорнути у целофан, один лоток залишити відкритим. Продемонструйте слайд 18 презентації до завдань за темою «Чому відбуваються зміни клімату» і поясніть, що ця робота є маленькою ілюстрацією парникового ефекту.

Через 1-2 тижні запропонуйте учням порівняти, як рослини ростуть у міні-теплиці та як ростуть у відкритому ґрунті.

Попросіть учнів зробити висновок та пояснити, що таке парниковий ефект на прикладі міні-теплиць.

Завдання «Математика», 3 клас.

Тема »Таблиці множення і ділення. Нумерація трицифрових чисел»

Завдання. Розв'яжи задачі і сформулюй правила економного використання води у побуті.

Обладнання

Презентація до завдань за темою «Як пов'язані зміни клімату і споживання води». Задачі на слайдах 3-6, за бажанням можна роздрукувати робочі аркуші із задачами (pdf аркуш) на кожного учня/пару/групу.

Виконання вправи

Запропонуйте по черзі індивідуально або в парах розв'язати задачі на слайдах 3-6:

а) з несправного крана витікає 24 літри води на добу. Розрахуйте втрати води за тиждень.

Правило 1. Завжди щільно закривайте кран.

б) приймаючи душ протягом 5 хвилин, людина витрачає 100 літрів води. Для того, щоб наповнити ванну, необхідно води в два рази більше. На скільки економніше використовувати душ, ніж ванну?

Правило 2. Віддавайте перевагу душу, а не прийому ванни.

в) у скільки разів економиться вода за 1 хв миття фруктів, якщо у місці використовується 3 л води, а під проточною водою – 15 л?

Правило 3. Мийте овочі та фрукти у ємності з водою.

г) хлопці Павлусь і Сашко чистять зуби протягом 3 хв. Павлусь під час чищення зубів набирає воду у ємність 1 л. Сашко чистить зуби водою, що тече з крану. Скільки економить води Павлусь, якщо із крану Сашка за 1хв витікає 15 л води?

Правило 4. Закривайте кран, коли чистите зуби.

Після розв'язку кожної задачі зупиняйте учнів і сформулюйте з ними відповідне правило поведінки з водою, після чого покажіть це правило для порівняння на відповідному слайді.

Загалом, розроблено понад 70 пізнавальних завдань для учнів 1-4 класів з різних предметів за тематикою зміна клімату і сталий розвиток.

Отже, представлений навчальний комплект містить добре розроблений і чітко призначений для конкретного матеріалу методичний апарат, максимально орієнтований на допомогу учням в самостійному засвоєнні матеріалу і вчителям в організації продуктивної пізнавальної діяльності учнів на заняттях з питань зміни клімату. Кожна тема містить перелік дій (моделей щоденної поведінки) для учнів, які бажано і можливо перетворити у звичку.

Таким чином, запропоновані методичні матеріали можуть слугувати подальшим пошукам у напрямі змісту компетентісно орієнтованого навчання і організації освітнього процесу початкової школи на продуктивному рівні.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. Постанова КМУ №87 від 21 лютого 2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#n12>

2. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти: навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповнен. та переробл. /Лілія Асхатівна Мартинець. Донецьк, 2015. 102 с.

3. Навчально-методичний ресурс для педагогічних працівників з реалізації наскрізної змістової лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток». URL: <https://www.e-comon.org.ua/tsil-13/yak-pratsiuvaty-z-materialamy-1-4>

4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Рішення колегії МОН від 27.10.2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ УРОКІВ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анжела Сорочан, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: І.А. Стахова, доктор філософії (PhD), старший викладач
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

INTEGRATED APPROACH TO THE ORGANIZATION OF LITERARY READING LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

Anzhela Sorochan, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті наголошено на актуальності питання використання інтеграції в освітньому процесі молодших школярів, зокрема на уроках літературного читання. Розкрито зміст поняття «інтеграція». Наведено приклади використання інтегрованого підходу на уроках літературного читання в початковій школі.

Ключові слова: інтеграція, інтегрований підхід, літературне читання, молодші школярі.

Abstract. The article emphasizes the relevance of the issue of using integration in the educational process of younger schoolchildren, in particular, in the lessons of literary reading. The concept of «integration» is revealed. Examples of the use of an integrated approach in the lessons of literary reading in primary school are given.

Key words: integration, integrated approach, literary reading, younger schoolchildren.

Сучасна розбудова початкової освіти характеризується ускладненнями, великою кількістю інформації та обмеженістю часу для її опрацювання. Провідне завдання шкільної освіти – виховати інтелектуально розвинену творчу особистість, здатну генерувати оригінальні ідеї, приймати вольові рішення, бути освіченою у всіх сферах життя людини. Ще з початкової школи активно розвивають дитячий світогляд, формують цілісну картину світу уроки літературного читання. Школярі опрацьовують велику кількість творів, знайомляться з різними сюжетними лініями, тим самим навчаються аналізувати події, робити власні висновки. Використання інтегрованого підходу на уроках літературного читання дозволить цілісно сприймати художні твори, оцінювати вчинки героїв всесторонньо, вибудовувати власну траєкторію успіху тощо.

Питання використання інтегрованого підходу в освітньому процесі початкової школи висвітлено в Державному стандарті початкової освіти, концепції Нової української школи типових освітніх програмах для молодших школярів (автори О. Савченко, Р. Шиян). Особливості використання інтегрованого підходу на уроках літературного читання розглядали І. Большакова, М. Вашуленко, О. Вашуленко, О. Волощенко, М. Захарійчук, О. Іщенко, О. Козак, Н. Комарівська, І. Лапшина, Г. Остапенко, М. Пристінська, О. Савченко та ін. Звернули увагу на важливості використання інтеграції у початковій школі І. Бех, І. Козловська, К. Крутій, Г. Лисенко, Л. Любчак, О. Міцкевич, С. Якименко та ін.

Інтеграція в освітньому процесі початкової школи, на думку С. Якименко, спрямована на подолання фрагментарності у знаннях, заповнення пробілів невідомого. Окрім того,